

mínky české rodiny, ve kterém základní modul, který je přísně standardizován a komparován s daty v jiných zúčastněných zemích, byl

rozšířen o otázky vztahující se k českému kontextu rodinné problematiky.

Marie Čermáková

Gender Studies Center – Centrum pro Gender Studies

Na většině západoevropských a severoamerických univerzit existuje již od konce šedesátých let oddělení pro studia problematiky žen (women's studies) nebo tzv. „gender studies“, sledující sociální, sociálně psychologické a ekonomické rozdíly v postavení mužů a žen v určité společnosti a kultuře. Při svém vzniku a konstituování bývala tato oddělení obvykle součástí kateder sociologie, antropologie, etnografie, historie, lingvistických oborů anebo (v USA) i afrikanistiky. V současnosti jsou z těchto (původně malých) pracovišť samostatné výzkumné ústavy a fakulty.

Centrum pro Gender Studies, tedy pro studia o rodu (či pohlaví) vzniklo v Praze v roce 1991 z podnětu dr. Jiřiny Šiklové a za finanční pomoci organizace Network of East-West Women z New Yorku, pod názvem „Curriculum Centrum a knihovna pro Gender Studies“. Prvním vkladem do této knihovny byla sbírka knih, které darovali socioložce dr. Jiřině Šiklové její přátelé z ciziny, především z USA, Německa a Skandinávie. Původním cílem střediska bylo poskytovat podklady k zavedení studijního oboru „gender studies“ v České republice a na Slovensku. V roce 1993 poskytla nadace Frauen-Anstiftung z Hamburku středisku finanční částku umožňující vybavit kancelář i knihovnu počítači a usku-tečnit řadu vzdělávacích programů pro veřejnost, v podobě přednáškových cyklů (v angličtině a češtině) diskusní skupiny jazykové konverzační kursy, vydávat bulletin v angličtině a v češtině a vytvořit síť vztahů zvláště mezi východoevropskými a mezinárodními ženskými organizacemi, univerzitami a katedrami gender studies a iniciovat přednášky i na jiných univerzitách.

V současnosti má středisko pro gender studia v Praze asi 1 200 svazků knih, převážně zahraničních a 14 významných feministických časopisů, speciální část věnovanou dějinám žen, feministické literární kritice, teoriím feminismu, několik desítek skript a curricul

přednášek gender studies a women's studies z různých světových univerzit, které jsou k dispozici veřejnosti i odborným zájemcům.

Vedle knihovny, která je výpůjční i prezenční, existuje ve Centru pro Gender Studies i archiv vybraných článků, materiálů z konferencí, novinových výstřžků a evidence výsledků výzkumů, zabývajících se postavením žen a mužů v České a Slovenské republice a v ostatních postkomunistických zemích. Shromážděny jsou tam zprávy z konferencí, věstníky mezinárodních ženských organizací, především v postkomunistických zemích. Centrum má nyní 4 stálé zaměstnance, je řízeno Nadací gender studies v ČR, je úzce spojeno (personálně i právně) s katedrou sociální práce na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, která v případě zániku této nadace, přejímá knihovnu střediska.

Centrum pro Gender Studies připravilo několik antologií z feministické literatury, v roce 1993 vydalo anglicky i antologii nejzajímavějších článků s problematikou ženské otázky pod názvem *Bodies of Bread and Butter* a připravuje antologii portrétů a ukázek z děl významných českých žen z konce 19. století a vydalo v češtině i v angličtině „kapesní atlas ženských iniciativ“ pod názvem *Alty a soprány*. V této poslední publikaci se představují jednotlivé ženské iniciativní skupiny a organizace formou interview o svojí práci, cílech, zaměření a perspektivách. Vedle rejstříku adres těchto skupin je v publikaci připraven i přehled knih a časopisů o ženách a monotematická čísla odborných časopisů, které věnovaly svoji pozornost otázkám feminismu a problematice žen.

Centrum pro Gender Studies úzce spolupracuje s redakcí prvního slovensko-českého časopisu pro ženy, který je vydáván v Bratislavě pod názvem *Aspekt*, a spolupracuje a přispívá do jeho monotematických čísel zatím věnovaných otázkám diktátu představy o ženské kráse, mateřství, feminismu, čarodějnictví, ženám v literatuře a ženám ve vztahu k moci. Centrum pro Gender Studies ve spolupráci s katedrou sociální práce na FF UK v Praze iniciovalo od podzimního semestru